

מורשת חיל הקשר והתקשוב

עלון מורשת חיל הקשר והתקשוב • אפריל 2013

23 קשר"כ

חובתנו המוסרית והקדומה לעשות הכל לקיימה לתפארת ולהצדקת זכותנו ולשאיפת הדורות הבאים.

ב-3.3.13 מלאו עשר שנים להקמת אנף הקשר והתקשוב, אנו יכולים לסכם בנאוה ולסנות הישגים עצומים בתחומים רבים בהם הקשר והתקשוב הנו מרכיב מרכזי לביטחון מדינת ישראל.

חשיבות האנף והשפעתו ניכרים בכל פן מחיינו היומיים בתחום הקשר והתקשוב. האנף תרם ויתרום ללכידות כוחותינו, ולקידום מערכות השליטה המבצעיות, להכשרת כוח האדם, מערכות הקשר והתקשוב, תכנון ויעילות שפת הקשר והתקשוב בכל הזרועות ומעל לכל סתווה ומקדם את התפתחות המערכות המבצעיות והניהוליות, חג עצמאות שמח.

בברכה,

איל זלינגר
קצין קשר ותקשוב ראשי

קציני וחיילי חיל הקשר והתקשוב, בה' באייר תשע"ג תמלאנה 65 שנים להכרזת דוד בן גוריון: "אנו מכריזים בזאת על הקמת מדינה יהודית בארץ ישראל היא מדינת ישראל". המדינה הוקמה תוך סערת מלחמה כאשר צבאות ערב ותושבי "פלשתינה" הערבים קמו "עלינו לכלותנו". בכוחנו הנפשי, בעוצמת אנשינו, המעטים יחסית לאויבנו, בשכנוע עמוק בצדקתנו על זכותנו ההיסטורית על ארץ ישראל, עמדנו ונלחמנו בגבורה וניצחנו. לא רק שניצחנו, אלא הצלחנו לשחרר חלקים גדולים מארצנו שלא קיבלנו בתוכנית החלוקה של האו"ם.

סאז, אויבנו אינם משלימים עם קיומנו והמלחמה על "חלקת האלוהים הקטנה" שלנו בארצנו אינה פוסקת. רק עוצמתנו הנפשית והאמונה בזכותנו ובפיתוח כוחנו הצבאי, הכלכלי, התרבותי והחברתי - בלכידות מירבית ובמבט "יחד" קדימה נמשיך לבסס אחיותנו בארצנו ולהתפתח. כאן המקום להדגיש כי בחודש אפריל, ה' באייר הנו יום עצמאותנו ויום לפניו הוא יום הזכרון לחללי צבא ההגנה לישראל ול-555 חללי חיל הקשר והתקשוב אשר חרפו נפשם במלחמה על תקומת ישראל.

אלו השקו בדמם הקדוש את אדמת ארץ ישראל שהפריחה את מדינת ישראל שלנו היום.

מורשת חיל הקשר והתקשוב

עלון מורשת חיל הקשר והתקשוב • אפריל 2013

תקשר במעוזים

האלוף אברהם אדן שעמד בראש צוות, (שכלל בין היתר גם את אלוף שלמה ענבר - נשיא עמותת חי"ק, סגן קשר"ר דאז) תכנן והקים את המעוז המקורי. תיק המעוז שהכין התייחס למוצב שתפקידו היה לשמש מעין "אוזניים ועיניים" של המערך כולו, עם יכולת עמידה ולחיסה עד לחבירת טנקים.

הכינוי "מעוזים" ניתן ל-30 המוצבים שהוקמו על שפת תעלת סואץ בעקבות ההפגזות המצריות הגדולות אחרי מלחמת ששת הימים והיו חלק ממערכות ההגנה של קו בר-לב.

השם "קו בר לב" ניתן ע"י המצרים. המעוז התבסס על סוללת עפר מונבהת מסביבו, סוללה זו יצרה מעין מרובע שסגר על החצר הפנימית. בחצר התנהגו חי השגרה ושם יכלו להציב טנק שתותחן מסווג אל היציאה או זחלים. למעוז היו תעלות לחיסה באורך של כ-200 מטרים. בתוך החצר הוקמה עמדת נ"ט ובצד החזית היה המערך המנהלתי שכלל בונקר פתוח למחצה לנראטור, בונקר תחמושת ובונקר לדלק, חדר אוכל ושירותים.

מלחמת ששת הימים פרצה ביום ב', כ"ו באייר תשכ"ז, 5 ביוני 1967 ונמשכה כשישה ימים. במהלכה כבש צה"ל את כל חצי האי סיני, שטחים מהנדה המערבית מירדן, כולל ירושלים המזרחית ואת רמת הגולן.

המלחמה הביאה לישראל שליטה על שטחים הנדולים ממנה פי שלושה משטחה לפני שנת 1967.

הגבול הימי התארך ל-1000 ק"מ. הקווים היו רחוקים ממרכז הארץ וחייבו את צה"ל להערכות בהתאם.

צה"ל נערך לשטחים החדשים והדבר חייב הקמת מפקדות, הצבת כוחות בקווי הפסקת האש והיערכות לוגיסטית מתאימה כגון הצבת חטיבת שריון מתוגברת לאורך תעלת סואץ, המצרים שאפו להחזיר את הכבוד האבוד במלחמה והחלו בהתקפות על מוצבי וחיילי צה"ל שכללו הפעלת צלפים, פשיטות חיילי קומנדו וירי ארטילרי.

כאמצעי התגוננות הקיסו ביצורים מאולתרים ללא תכנון מרכזי כגון: שקי חול, מסילות פסי רכבת, גדרות תיל, סוללות עפר, תעלות, בונקרים, קירות מגן וכד'

הוחלט על הקמת קו הגנה אחיד לאורך כל התעלה - קו בר-לב.

קו ההגנה שהוקם היה על בסיס "מעוזים".

מורשת חיל הקשר והתקשוב

עלון מורשת חיל הקשר והתקשוב • אפריל 2013

1. תצפית ויזואלית	11. סניף המערכת הוויזואלית	21. סניף המערכת הוויזואלית
2. מרכז המערכת הוויזואלית	12. מרכז המערכת הוויזואלית	22. מרכז המערכת הוויזואלית
3. מרכז המערכת הוויזואלית	13. מרכז המערכת הוויזואלית	23. מרכז המערכת הוויזואלית
4. מרכז המערכת הוויזואלית	14. מרכז המערכת הוויזואלית	24. מרכז המערכת הוויזואלית
5. מרכז המערכת הוויזואלית	15. מרכז המערכת הוויזואלית	25. מרכז המערכת הוויזואלית
6. מרכז המערכת הוויזואלית	16. מרכז המערכת הוויזואלית	26. מרכז המערכת הוויזואלית
7. מרכז המערכת הוויזואלית	17. מרכז המערכת הוויזואלית	27. מרכז המערכת הוויזואלית
8. מרכז המערכת הוויזואלית	18. מרכז המערכת הוויזואלית	28. מרכז המערכת הוויזואלית
9. מרכז המערכת הוויזואלית	19. מרכז המערכת הוויזואלית	29. מרכז המערכת הוויזואלית
10. מרכז המערכת הוויזואלית	20. מרכז המערכת הוויזואלית	30. מרכז המערכת הוויזואלית

תרשים סכמטי של מעוז במלחמת ההתשה

מתוך הספר "קשרי מעוז" מאת גיורא שניר

במעוזים שכנו כדרך קבע, בין יתר החיילים חיילי חיל הקשר שתיפקדו תחת פיקודה של מפקדת המרחב ומטרתם הייתה לשמור על דרכי התקשורת במעוזים בכל מחיר. מאבק זה קיבל את השם "המלחמה על הקשר".

הרמטכ"ל רא"ל חיים בר-לב ז"ל אמר כי המעוז מילא את תפקידו כראוי במלחמת ההתשה. מתוך 26 פשיטות מצריות בשטח סיני כווננו 9 פשיטות אל המעוזים. אף מעוז לא נפל בפשיטות אלה.

מערך הקשר בסיני:

פריסת הכוחות בשטחים רחבים בעלי טופוגרפיה, מזג אוויר וסוגי קרקע שונים חייבה תכנון קשר חדש שחלקו התבסס על תשתית הקשר שהושארה בשטח ע"י המצרים וכללה כבל תת-קרקעי ובו 14 זוגות כבלים, אשר חיבר את הצמתים העיקריים ואת הציר שלאורך התעלה. על אנשי הקשר הוטלה מטלה להקים מערכת קשר אמינה שתכסה את כלל השטח ותאפשר למפקדות שליטה מלאה ובנוסף תאפשר ליחידות ולאנשי המעוזים קשר סביר לביתם בעורף תוך מתן מענה לבעיות שלא היו מוכרות מהעבר בשל הטופוגרפיה המיוחדת והיקף השטח כגון הפרעות קשות לקיום קשר תנ"ם בזמן סופות אבק והפרעות שיצרו רשתות אזרחיות באירופה.

מורשת חיל הקשר והתקשוב

עלון מורשת חיל הקשר והתקשוב • אפריל 2013

- ביום ימצא מכשיר אחד בכל עמדת שמירה ומכשיר אחד בכל בונקר.
- בלילה ימצא אחד בכל עמדת שמירה ומכשיר אחד בכל בונקר.

בצהוב - שטח מדינת ישראל טרם מלחמת ששת הימים.
בירוק - השטח שנכבש בתום המלחמה.

הקשר במעוזים היה בנוי ממערכות המאפשרות קשר פנים וחוץ. המערכות אפשרו עבודה עם שתי מערכות קשר - קווי ורדיו:

א. קשר פנים-מערכות הקשר כללו ונבנו מהאמצעים:

- קשר טלפוני המבוסס על כבלים רבי זוגות - המעוזים קושרו ביניהם בקשר קווי למפקדת הגדוד
- בקשר פנים דסוי אינטרקום - מערכת זו שימשה כמערכת כריזה והתבססה על תשתית של קשר פנים בטנק, מ.ח. 1780.

• רשת רדיו-התבססה על מ"ק 6, הרשת כללה 10 מ"ק 6 בתדר אחד בחלוקה הבאה: מכשיר למפקד המעוז, מכשיר בכל בונקר ומכשיר בכל עמדת שמירה.

ב. קשר חוץ-קשר החוץ מבוסס על שימוש ברשתות תנ"ם ועל קישור טלפוני למפקדת הגדוד. מעוזי פיקוד קיימו רשת מתחם בתנ"ם ע"י מ"ק 47 VRC וריכוזו את הקשר הקווי אל המעוזים הכפופים ולכן קשר מעוז במתחם, קיים קשר חוץ אל מעוז הפיקוד בלבד והאזין לרשת הפיקוד בלבד.

• קשר רדיו-בכל מעוז מ"ק 47 שימש את מפקד המעוז לקשר חוץ ברשת הגדודית או רשת המתחם. על סנת לאפשר למפקד ניידות לטובת ניהול קרב הגנה היה ברשותו מ"ק 25 לטובת תקשורת עם רשת המתחם/גדוד, בנוסף מכשיר זה היווה גיבוי למ"ק 47.

• לטובת קישור רשת הרדיו במתחם הופעל מ"ק 46 במעוז הפיקוד.

• מענה קשר חטיבתית המבוססת על חד פס ניתן במעוזי הפיקוד ע"י מ"ק 53/708.

מורשת חיל הקשר והתקשוב

עלון מורשת חיל הקשר והתקשוב • אפריל 2013

אלת החום

רבקה בן נחום

רבקה בן נחום - אלחוסנית ולוחמת

רבקה ארדיטי (לימים בן נחום) נולדה בשנת 1928 באיזמיר שבטורקיה למשפחה ציונית. בגיל 16 עלתה ארצה בגפה עם קבוצה של עליית הנוער, ברכבת דרך סוריה ולבנון ונקלטה בקיבוץ שדה נחום. התגייסה לפלמ"ח בשנת 1946 ונשלחה לנבעת ברנר, במסגרת הכשרת "עמלים" של הנוער העובד. יומיים לאחר כ"ט בנובמבר 1947 ירדה לחלוצה שבנגב ומשם לצאלים. רבקה הייתה נשקית הקבוצה, השתתפה באימונים ובסיורים לאורך קו המים והשתתפה כלוחמת בהתקפה על משטרת עיסרה (תחנת משטרה בריטית ששטריה היו ערבים, בדרך בין בארי לצאלים).

ברה קורס אלחוסנים ברוחמה והוצבה בגדוד השמיני של חטיבת הנגב (המג"ד היה חיים בר לב והמ"פ אברהם אדן ברן).

במלחמת העצמאות הייתה קשרית וליוותה את השיירות בנגב.

רבקה הייתה תמיד במשורין הראשון עם ספקד השיירה. בכל משורין היה מק-191, הקשר התבצע בדיבור, בשפה גלויה.

רבקה ובעלה משה הם הורים שכולים. הבן קובי, דור שני בחיל הקשר, שירת כאלחוסן במעוז בסיני ונפל במלחמת יום הכיפורים.